

Seemnekartuli kategooriate, seemnekartuli tootmisega tegelevate laboratooriumide akrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi korra kinnitamine

Vastu võetud 20.04.1999 nr 14

Seemne ja taimse paljundusmaterjali seaduse (RT I 1998, 52/53, 771) paragrahvi 2lõike 3, paragrahvi 12lõike 5, paragrahvi 14 lõike 7, paragrahvi 18 lõigete 3 ja 6, paragrahvi 20lõike 5 ja paragrahvi 22 lõike 9 alusel ning arvestades Euroopa Liidu direktiivi 66/403/EMÜ (EÜT L 125, 11. 07. 66) nõudeid:

1. Kinnitan «Seemnekartuli kategooriad, seemnekartuli tootmisega tegelevate laboratooriumide akrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi korra» (lisatud).
2. Käesolevat määrust ei rakendata 1998. aastal Eestis toodetud seemnekartuli partiide kohta.
3. Sordilehes olevate, kuid registreerimis- ja majanduskatsetesebapiisavalt ühtlikuks ja püsivaks (tähistatud**) tunnistatud sortide seemnekartuleid võib turustada Eesti Vabariigi territooriumil.
4. Sordilehes olevate Eestis aretatud kartuli-kiduussi suhtesmitteresistentsete sortide seemnekartulit on lubatud turustada aastani 2005.

Minister Ivari PADAR
Kantsler Ilmar TUPITS

Kinnitatud
põllumajandusministri 20. aprilli 1999. amäärusega nr 14

SEEMNEKARTULI KATEGOORIAD, SEEMNEKARTULI TOOTMISEGA TEGELEVATE LABORATOORIUMIDE AKREDITEERIMISE, SEEMNEKARTULI PAKENDAMISE, TURUSTAMISE JA IMPORDI KORD

I. SEEMNEKARTULI KATEGOORIAD

1. Supereliitseemnekartul (SE) seemnekartul, mis:
 - 1) on toodetud sordiehtsuse ja taimetervise tagamiseks ettenähtud meetodite kohaselt;
 - 2) on ette nähtud eliitseemnekartuli tootmiseks;
 - 3) vastab lisades 1 ja 2 supereliitseemnekartulile kehtestatud nõuetele;
 - 4) on Taimetoodangu Inspektsiooni poolt sertifitseeritud.
2. Eliitseemnekartul (E) seemnekartul, mis:
 - 1) on toodetud sordiehtsuse ja taimetervise tagamiseks ettenähtud meetodite kohaselt;
 - 2) on ette nähtud sertifitseeritud seemnekartuli tootmiseks;
 - 3) vastab lisades 1 ja 2 eliitseemnekartulile kehtestatud nõuetele;
 - 4) on Taimetoodangu Inspektsiooni poolt sertifitseeritud.

Eliitseemnekartuli kategooriaid on kaks: esimese põlvkonna eliitseemnekartul(E1) ja teise põlvkonnaeliitseemnekartul (E 2).

3. Sertifitseeritud seemnekartul (A) seemnekartul, mis:

- 1) põlvneb otse eliitseemnekartulist;
- 2) on ette nähtud tarbekartuli tootmiseks;
- 3) vastab lisades 1 ja 2 sertifitseeritud seemnekartulile kehtestatud nõuetele;
- 4) on Taimetoodangu Inspeksiooni poolt sertifitseeritud.

4. Taimetoodangu Inspeksioon korraldab seemnekartuli sertifitseerimistvastavalt rahvusvaheliseltkehtestatud nõuetele. Sertifitseerimist käsitlevad õigusaktidavaldatakse Taimetoodangu Inspeksiooni Teatajas.

II. MIKROPALJUNDAMISE (MERISTEEM-) MEETODILSUPERELIITSEEMNEKARTULILE EELNEVATEPÕLVKONDADE PALJUNDUSMATERJALI JA SEEMNEKARTULI TOOTMISEGATEGELEVATELABORATOORIUMIDE AKREDITEERIMINE

5. Mikropaljundamise meetodil supereliitseemnekartulile eelnevatepõlvkondade paljundusmaterjali jaseemnekartuli tootmisega võib tegeleda ainult kehtiva korra kohaselt akrediteeritudlaboratoorium. Laboratooriumon kohustatud järgima rahvusvaheliselt aktsepteeritud metoodikat.

6. Laboratoorium:

- 1) kogub ja säilitab dokumente paljundamise algmaterjali päritolukohta, andmeid, kellele ja kui suureskoguses on nimetatud algmaterjali müüdüd ning missuguse sordiga on tegemist;
- 2) on sõlminud lepingud supereliitpaljundusmaterjalile eelnevatepõlvkondade tootmiseks võilaboratooriumil on vastav tootmissüsteem;
- 3) kohustub tagama toodetud algmaterjali sordiehtsuse jataimervise.

7. Laboratoorium peab olema sõlminud lepingusupereliitpaljundusmaterjalile eelnevate põlvkondadetootmiseks sordi omaniku, esindaja või säilitajaga. Lepingute koopiad tulebesitada Taimetoodangu Inspeksioonile.

8. Kui sordi säilitajaks on akrediteeritud laboratoorium, võibeliitseemne kategooriale eelnevatepõlvkondade seemnekartulit toota ainult Taimetoodangu Inspeksiooni poolt kontrollitudja sordiehtsaks tunnistatudalgmaterjalist.

9. Sordiehtsaks tunnistatud meristeemmaterjalist toodetud seemnekartulimugulapõlvkondi tähistataksejärgmiselt:

- 1) supereliitseemnekartulile eelnev esimene põlvkond SS;
- 2) supereliitseemnekartulile eelnev teine põlvkond S;
- 3) supereliitseemnekartul SE.

10. SS, S ja SE põlvkondade seemnekartulimugulapõlvkondade sordiehtsuse ja -puhtuse ning taimerviseest vastutab akrediteeritud laboratoorium. Taimetoodangu Inspeksioonil on õigusteostada pistelist kontrolli.

11. Taimetoodangu Inspeksioon võib sertifitseerida eliitseemnenateistes riikides mikropaljundamisemetodil saadud algmaterjalist toodetud punktis 9 loetletud põlvkondade seemnekartulit, mis vastabeliitseemnekartulile kehtestatud nõuetele.

III. SEEMNEKARTULI PAKENDAMISE, MÜÜGIPAKENDI SULGEMISE JA MARKEERIMISE NÕUDED

12. Turustamisotstarbelise seemnekartuli tootmise või pakendamise tegeleda soovivad isikud peavadvastava tegevusloa saamiseks esitama Taimetoodangu Inspeksioonile vormikohase kirjalikuavalduse (lisa 3).

13. Tegevusluba omav isik on kohustatud informeerima Taimetoodangu Inspeksiooni seemnekartuli partiipakendamise alustamise ja lõpetamise kuupäevadest.

14. Taotluse põldtunnustamise läbiviimiseksertifitseerimise eesmärgil esitab sordi omanik, esindaja võisäilitaja Taimetoodangu Inspeksioonile.

15. Avalduse seemnekartuli partiist ametliku mugulaproovivõtmiseks esitab Taimetoodangu Inspeksioonile partii omanik.

16. Ametlik tunnustaja või ametlik proovivõtja on:

1) Taimetoodangu Inspeksiooni inspektor; või

2) Taimetoodangu Inspeksiooni peadirektori või peadirektoriaasetäitja poolt volitatud isik tingimusel, etnimetatud isikud ei saa läbiviidud toimingute tulemusel omakasu.

17. Seemnekartuli müügipakendi sulgemiskoht peab olemapitseeritud Taimetoodangu Inspeksiooniturvakleebisega või plommiga või pakendi sulgemiskohalläbiõmmeldud ametliku etiketiga. Pakend peab olemasuletud selliselt, et seda ei oleks võimalik avada ilma turvakleebist, plommi või ametlikku etiketti rikkumata.

18. Seemnekartuli müügipakendi välisküljelekinnitatakse ametliku proovivõtja poolt või tema järelevalveall ametlik etikett, mis vastab käesoleva korra lisas 4 sätestatud nõuetele. Lubatud on ametlikul etiketil nõutavainformatsiooni trükkimine pakendile ametliku proovivõtja järelevalve all.

19. Pakendil peab olema ära toodud informatsioon seemnekartulikeemilise töötlemise kohta jatöötlemiseks kasutatud preparaadi nimetus.

20. Pakendit avada ja uuesti sulgeda võib ainult ametlikuproovivõtja järelevalve all. Pakendi uuestisulgemise kuupäev ja sõnad «Taimetoodangu Inspeksioon» peavadolema märgitud ametlikul etiketil.

IV. SEEMNEKARTULI TURUSTAMISEL KEHTIVADKVALITEEDINÕUDED

21. Turustada on lubatud ainult Sordilehte võetud, sertifitseeritudja käesoleva korra nõuete kohaselpakendatud seemnekartulit. Müügipakend peab olema seemne ja taimsepaljundusmaterjali seaduse ning käesolevakorra nõuete kohaselt suletud ja markeeritud ning varustatud ametliku etiketiga.

22. Turustamisel ei ole sertifitseerimine kohustuslik:

1) supereliitseemnekartulile eelnevate põlvkondade seemnekartuli puhul;

2) katseteks ja teadustööks turustatava seemnekartuli puhul;

3) aretustööks turustatava seemnekartuli puhul.

23. Seemnekartuli turustamisel kehtivad kvaliteedinõuded ontoodud käesoleva korra lisas 2.

24. Taimetoodangu Inspeksioon võib sertifitseerida ja anda loaturustada supereliitseemnekartulileelnevate põlvkondade seemnekartulit, kui see vastab käesoleva korra lisas 2supereliitseemnekartulile kehtestatudnõuetele.

25. Ohtlike taimehaiguste ja -kahjurite esinemist ning kasvava taimikusordiehtsust kontrollitakse ametlikulpõldtunnustamisel.

26. Põldtunnustamise käigus kontrollib TaimetoodanguInspeksiooni ametlik tunnustaja seemnepõllulkasvava taimiku vastavust lisas 1 sätestatud nõuetele. Sertifitseeritud seemnekartulitootmiseks rajatud põld peabolema vähemalt üks kord tunnustatud.

27. Taimik peab olema sordiehtne ja -puhas. Sordiehtsuse kontrollimiseltuleb juhinduda TaimetoodanguInspeksiooni poolt kinnitatud sordikirjeldustest.

28. Seemnekartuli vastavuse kontrollimiseks käesoleva korra lisas2 kehtestatud nõuetele võtab ametlikproovivõtja sertifitseeritavast sorteeritud ja müügikonditsiooni viiduseemnekartuli partiist ametliku mugulaproovi.

29. Ametlikud mugulaproovid võetakse bakter- ja viirushaigustemääramiseks ning seemnekartulikvaliteedi hindamiseks. Mugulaproovid analüüsib Taimse Materjali KontrolliKeskus, kes esitab tulemusedTaimetoodangu Inspeksioonile eelnevalt kooskõlastatud tähtaegadel.

30. Võttes arvesse põldtunnustamise, kartuli-kiduussikontrolli, laboratoorsete analüüside, mugulaanalüüsija järelkontrolli katsete tulemused, väljastab Taimetoodangu Inspeksioonsertifitseeritud seemnekartuli partii kohtaseemnekartuli tunnistuse ning ametlikud etiketid müügipakendite markeerimiseks. Väljastatud dokument ja etiketidon kehtivad seemnekartuli partiist ametliku mugulaproovi võtmise kuupäevalejärgneva kolme kuu jooksul.

31. Partii omanikul on õigus lisas 2 toodudkvaliteedinõuetele mittevastav seemnekartuli partii ümbersorteerida. Ümbersorteeritud seemnekartuli partii kuulub teistkordselesertifitseerimisele vastavalt käesoleva korranõuetele.

32. Turustada ei ole lubatud üle 5 millimeetri pikkuste võieemaldatud idudega seemnekartulit.

33. Taimetoodangu Inspeksioonil on õigus keelata mistahes sordiseemnekartuli turustamine, kui vähemaltkolme järjestikuse aasta jooksul läbi viidud järelkontrolli katsetes ontuvastatud antud sordi supereliit-, eliit- või sertifitseeritud seemnekartuli partii mittevastavus käesoleva korra lisades 1 ja 2kehtestatud nõuetele.

34. Idanemist pärssivate ainetega töödeldudseemnekartuli turustamine on keelatud.

35. Kui nõuetele vastavat seemnekartulit ei ole piisavalt saada, on Taimetoodangu Inspeksioonil õigus anda ühekordne luba kindlaksmääratud tähtjaks turustada madalamakvaliteediga seemnekartulit. Ametliku etiketivärv peab sellisel juhul olema tumekollane ning sellel peab olema märgitud, ettegemist on madalama kvaliteedigaseemnekartuliga.

V. SEEMNEKARTULI IMPORDI NÕUDED

36. Importida on lubatud ainult Sordilehte võetud sortideseemnekartulit. Kui sertifitseeritud seemnekartulitei ole saada piisavalt, on Taimetoodangu Inspeksioonil õigus anda ühekordne lubakindlaksmääratud tähtjaksimportida mõne muu riigi vastavasse ametlikku loetellu võetud sordiseemnekartulit.

37. Imporditav seemnekartuli partii peab olema sertifitseeritud jakäesoleva korra nõuete kohaselt pakendatud ning varustatud eksportivas riigis riiklikku järelevalvet teostava ametkonnalt väljastatud seemnekartuli sertifitseerimist tõendava dokumendi ja fütosanitaarsertifikaadiga. Pakendid peavad olema käesoleva korra nõuete kohaselt markeeritud.

38. Taimetoodangu Inspeksioonil on vastavalt seemne ja taimsepaljundusmaterjali seadusele õigus keelata mistahes sordi seemnekartuli import, kui vähemalt kolmel järjestikusel aastal läbi viidud ametlikes järelkontrollikatsetes on tuvastatud seemnekartuli mittevastavus käesoleva korra lisades 1 ja 2kehtestatud nõuetele.

Lisa 1

«Seemnekartuli kategooriad, seemnekartulitootmisega tegelevate laboratooriumide akrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi kord» juurde

KASVUAEGSELT KONTROLLITAVAD SEEMNEKARTULILEOHTLIKUKS LOETAVAD TAIMEHAIGUSED JA -KAHJURID

1. Taimehaigused ja -kahjurid, mida ei tohi esineda seemnekartulipõllul:

- 1) kartulimardikas (*Lepinotarsa decemlineata*);
- 2) kartuli-ingerjas (*Ditylenchus destructor*);
- 3) kartuli-kiduuss (*Globodera* spp. sün. *Heterodera* spp.);
- 4) kartulivähk (*Synchytrium endobioticum*);
- 5) kartuli gangreen (*Phoma exiguar. foveata*);
- 6) kartuli pruun-baktermädanik (*Pseudomonas solanacearum*, sün. *Ralstonia solanacearum*);
- 7) kartuli ringmädanik (*Clavibacter michiganensis* subsp. *Sepedonicus*);
- 8) kartuli mop-top viirus (*PMTV*);
- 9) tubaka ratle viirus kartulil (*TRV*).

2. Kartuli-kiduussi esinemise kontrollimiseks võtab ametlik tunnustaja või ametlik proovivõtjaseemnekartuli tootmispõllult ühe hektari kohta 48 keskmist mullaproovi, mille analüüsib Taimse Materjali Kontrolli Keskus. Analüüsi tulemused esitatakse Taimetoodangu Inspeksioonile.

3. Muu kartuli kasvatamisest seemnekartuli tootmiseks ettenähtud põllul peab olema möödunud:

- 1) supereliitseemnekartulile eelnevate kategooriate ja supereliit- ning eliitseemnekartuli puhul 3 aastat;
- 2) sertifitseeritud seemnekartuli puhul 2 aastat.

3. Haiguste leviku takistamiseks peab minimaalne kaugus madalamate kategooriate seemne- ja tarbekartulitootmispõldudest olema:

- 1) supereliitseemnekartulile eelnevatepõlvkondade, 100 m;
 supereliitseemne- ja esimesepõlvkonna
 eliitseemnekartuli puhul
 2) teise põlvkonna eliitseemnekartuli puhul 50 m;
 3) sertifitseeritud seemnekartuli puhul 10 m.

4. Põldtunnustamisel peab taimik vastama järgmistelenõuetele:

Nõuded (protsentides)	SE	E 1	E 2	A
Minimaalne sordipuhtus	100,0	100,0	99,9	99,9
Raskete viirushaiguste tunnustegataimi, maksimaalselt	0,0	0,0	0,2	1,0
Viirushaiged taimi kokku, maksimaalselt	0,2	0,2	0,5	2,0
Varrepõletikku nakatunud taimi, maksimaalselt	0,0	0,0	0,5	2,0

5. Taimik ei tohi olla tugevalt kahjustatud kartuli-lehemädanikust (*Phytophthora infestans*).

6. Taimik peab olema sordiehtne. Teiste sortide taimed tuleb kasvuajaks põllult eemaldada. Volitatudtunnustajal on õigus tugevalt umbrohtunud seemnekartuli põld prakeerida.

7. Lehetäide tõrje seemnekartuli põllul onkohustuslik.

Lisa 2
 «Seemnekartuli kategooriad, seemnekartulitootmisega tegelevate laboratooriumide akrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi kord» juurde

SEEMNEKARTULI KATEGOORIALE ESITATAVAD JATURUSTAMISEL KEHTIVAD KVALITEEDINÕUDED

1. Ametliku mugulaproovi suurus viirushaigustemääramiseks on 200 mugulat sõltumata partii kaalust.

2. Ametliku mugulaproovi suurus kartuli-ringmädaniku ja pruun-baktermädaniku määramiseks on 100 mugulat iga partii tootmiseks kasutusel olnud põllumaa hektari kohta.

3. Ametliku mugulaproovi suurus kvaliteedi hindamiseks on 200 mugulat. Proovide arv sõltuvalt seemnekartuli partii suurusest on:

1) alla 20 tonni	1;
2) 2160 tonni	2;
3) 61100 tonni	3;
4) 101150 tonni	4;
5) 151200 tonni	5.

4. Mulda ja muid lisandeid võib olla kuni 2% proovi kaalust.

5. Mehhaaniliste vigastustega ja füsioloogiliste muutustega, shebakorrapärase kujuga mugulaid kokku võib olla kuni 3% kaalust.

6. Mädanikest nakatunud mugulaid, kui tegemist ei ole lisa 1 punktis 8 loetletud ohtliketaimekahjustajatega, võib olla kuni 1% kaalust, millest märgmädanikkuvõib olla kuni 0,2%.

7. Kärntõbedest kahjustatud mugulaid (nakatunud üle 1/3 mugula pinnast) võib olla kuni 5% kaalust, millest kartuli-mustkärna, -köbrukärna ja -süvikkärna (nakatunud üle 1/10 mugula pinnast) kokku võib olla kuni 3% kaalust.

8. Punktides 6 ja 7 loetletud haigustunnustega mugulaid kokku võib olla kuni 6% kaalust.

9. Viirushaigustest nakatunud mugulaid võib partiis olla kuni (%):

Viirus	E 1	E 2	A
Y ja A	2	5	1
X	0		
S	0		
M	0		
Keerdlehisus	0		

10. Seemnekartuli suuruse nõuded:

- 1) ümara mugulakujuga sortide seemnemugulate minimaalne läbimõõt peab olema vähemalt 28 millimeetrit. Pikliku mugulakujuga sortide puhul, kus seemnemugula pikkus on laiusegavõrreldes vähemalt kahekordne, peab seemnemugulate minimaalne läbimõõt olema vähemalt 25 millimeetrit;
- 2) samas seemnekartuli partiis võib suurimate ja väikseimate seemnemugulate suuruse vahe olla maksimaalselt 20 millimeetrit;
- 3) kui seemnemugulate keskmine suurus on üle 35 millimeetri, peab seemnekartul olema sorteeritudselliselt, et suurima ja väikseima mugulafraktsiooni suuruste vahe oleks 5-ga jaguv arv;
- 4) samas seemnekartuli partiis ei tohi olla rohkem kui 3 protsenti lubatust suuremaid ja rohkem kui 3 protsenti lubatust väiksemaid mugulaid.

11. Sertifitseeritav seemnekartuli partii, millest mugulaproov võetakse, peab olema ühtlase kvaliteediga, teistest partiidest eraldatud ja omaniku poolt nõuetekohaselt markeeritud.

Lisa 3

«Seemnekartuli kategooriad, seemnekartulitootmisega tegelevate laboratooriumide akrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi kord» juurde

TAOTLUS
TEGEVUSLOA SAAMISEKS

Taotleja äriregistri/isikukood

Aadress

Telefon faks e-post

Kontaktisik

esmane avaldus varem antud tegevusloa muutmine

Tootmistingimuste kirjeldus:

Tootmisüksuses töödeldakse ja hoiustatakse:

ainult sertifitseerimiseks ettenähtud seemnekartulit

seemnekartulit oma tootmisüksuse tarbeks

tarbekartulit

imporditud seemne- või tarbekartulit

Tegevusvaldkondade loetelu:

Seemnekartuli
tootmine

Seemnekartuli
pakendamine

Seemnekartuli
turustamine

Seemnekartuli
import

Lisainfo:

Kuupäev

Allkiri

Lisa 4

«Seemnekartuli kategooriad, seemnekartulitootmisega tegelevate laboratooriumideakrediteerimise, seemnekartuli pakendamise, turustamise ja impordi kord» juurde

AMETLIKU ETIKETI JA SEEMNEKARTULI TUNNISTUSE VORMIJA SISU NÕUDED

1. Ametliku etiketi minimaalne suurus on 110 x 67 mm.
2. Supereliit-, eliit- ja sertifitseeritud seemnekartuli ametlikul etiketilnõutavad andmed:
 - 1) «Sertifitseeritud seeme»;
 - 2) Taimetoodangu Inspeksioon, Eesti (sertifitseerimisametkond ja riik);
 - 3) tootja number;
 - 4) sort;
 - 5) tootjariik;
 - 6) kategooria ja seemnekartuli mugula suurus;
 - 7) partii suurus;
 - 8) deklareeritud netokaal;
 - 9) saagiaasta;
 - 10) Eestis pakendatud seemnekartuli puhul pakendaja number.
3. Supereliitseemnekartuli ametlik etikett peab olema valge violetsediagonaalse triibuga, eliitseemnekartuliametlik etikett valge, sertifitseeritud seemnekartuli ametlik etikett sinine.
4. Seemnekartuli tunnistuse sisu ja vormi nõuded on toodudkäesolevate nõuete juurde kuulavas lisas.

Lisa
«Ametliku etiketi ja seemnekartuli
tunnistuse vormija sisu nõuete» juurde

TAIMETOODANGU INSPEKTSIOON

SEEMNEKARTULI TUNNISTUS NR

kuupäev

SORT

KATEGOORIA

PARTII OMANIK

Pakendaja nr

Address

PÖLDTUNNUSTAMISE ANDMED:

Tunnustamisakti nr

Tunnustaja

Sordipuhetus %

Haigeid taimi kokku %

neist viirushaigeid %

varrepõletikku %

Lehemädanikku haigestumine

MUGULAANALÜÜSI ANDMED:

Mugulaproovi akti nr

Proovivõtja

Mugulaanalüüsi akti nr

Analüüsija(d)

Seemnepartii mass, t

Seemnepartii nr

Mugulate suurus,
mm

suuremaid %

väiksemaid %

Muld ja teised
lisandid %

Mehhaanilised vigastused ja
füsioloogilised muutused %

Mugulahaigused

Viirushaigused

Mugulamädanikud kokku %

Kärntõved

nendest märgmädanikku %

Märkused

Tunnistus

Tunnistuse

kehtib kuni:

väljaandja, allkiri

SID

SID